

در کاپ ۲۹ توافق شد سالانه ۳۰۰ میلیارد دلار تا سال ۲۰۳۵ برای مقابله با تغییرات اقلیمی به کشورهای فقیر اختصاص یابد

کاپ ۳۰؛ فرصتی برای تغییر

تحریم‌ها مانع اصلی ایران در جذب کمک‌های مالی و فنی برای مقابله با تغییرات اقلیمی است

۵

دریا و جنگل تسلیم زباله

شمال در محاصره زباله؛ دریاها، رودخانه‌ها و جنگل‌ها در خطر تخریب شدید قرار دارند

۳

بحران آب در ایران؛ فرونشست زمین در تهران به ۳۱ سانتیمتر رسید

زندگی با کمترین منابع آبی

رئیس مرکز زلزله‌شناسی و خطرپذیری مرکز تحقیقات وزارت راه: سال ۱۴۰۴ باید سال آب نامگذاری شود

مروری بر اتفاقات محیط‌زیستی ایران در سالی که گذشت

طبیعت در گذر ۱۴۰۳

پرونده فعالان محیط‌زیست که برای سال‌ها جامعه را درگیر خود کرده بود در روزهای پایانی فروردین بسته شد

۲
۴
۵

از کوچه‌های بوشهر تا قلب گردشگران «کوچه» فستیوالی که تعطیل شد، اما فراموش نشد

فستیوال کوچه نماد گردشگری خلاق و پایدار

چهارمین دوره از فستیوال موسیقی «کوچه» بر خلاف دوره‌های قبل و با یک سال تاخیر نیمه دوم فروردین ماه برگزار می‌شود، رویدادی که بسیاری نقش آن را در ترسیم آینده‌ای روشن برای گردشگری فرهنگی در جنوب ایران پررنگ می‌دانند

۴

یادداشت

استاره حجتی

روزنامه‌نگار

چگونه سالی؟

گویی هیچ رابطه‌ای میان سال‌ها وجود ندارد. گویی هیچ کدامشان ادامه دیگری نیستند. فقط تقویم است که آنها را یکی پس از دیگری ثبت می‌کند. در این سال‌ها در بر همان پاشنه چرخیده که قبلاً هم می‌چرخیده. موضوعات و چالش‌های تکراری و پیگیری‌های تکراری و...

۸

یادداشت

نازنین افتخاری

روزنامه‌نگار

چرا برنامه‌های مدیریت شهری در مواجهه با دستفروشان، شکست خورده است؟ پیاده‌راه‌های شلوغ، قوانین ساکت

۸

خبرزش

بحران آب در ایران؛ فرونشست زمین در تهران به ۳۱ سانتیمتر رسید

زندگی با کمترین منابع آبی

«علی بیت الهی» در گفت‌وگو با پیام‌ما: سال ۱۴۰۴ باید سال آب نامگذاری شود

نازنین ناصری

خبرنگار

در روزهای اخیر خبر بحرانی بودن وضعیت سد های کشور را بارها و بارها از مسئولین شنیدیم. چیزی که تصاویر منتشر شده نیز گویای آن است. این وضعیت علاوه بر تکرار چندباره آن نیازمند اتخاذ رویکرد و ارائه راهکار در مدیریت مصرف آب در شرایط بلادرنگ و عجلای است. در سال آینده با بحران آب در اکثر نقاط کشور بویژه در کلان‌شهر تهران مواجه هستیم و سخنگوی صنعت آب از مدیریت مصرف آب و احتمال قطعی‌های برنامه‌ریزی در تهران خبر داده است؛ اما در این میان مسئله‌ای که با بحران آب تشدید می‌شود، نرخ فرونشست زمین در پی استفاده بیش از حد از آبخوان‌ها و سفره‌های آب زیرزمینی است.

رئیس مرکز زلزله‌شناسی و خطرپذیری مرکز تحقیقات وزارت راه، مسکن و شهرسازی در این باره می‌گوید: پدیده فرونشست زمین در ایران به طور مستقیم با افت سطح آب‌های زیرزمینی ارتباط دارد. به‌عبارت‌دیگر در جاهایی که سطح آب زیرزمینی به علت برداشته شدن آب بین دانه‌بندی‌های زیر سطحی خاک کمتر می‌شود، تراکم اتفاق افتاده که علامت پایین رفتن سطح زمین و فرونشست است. طبیعی است وقتی بحران و کمبود آب ولو در حد تأمین آب شرب را داشته باشیم که در محدودهای کلان‌شهری این آب قابل‌توجه است، برای تأمین این آب فشار بر آبخوان بیشتر خواهد شد. علی بیت الهی اعلام می‌کند: در بازدید از سد کرج فقط تمانده بستر دریاچه سد را مشاهده نموده که عمدتاً با گل‌ولای همراه است و باهدف آسیب‌نزدیدن تجهیزات تصفیه پایین‌دستی از این آب نباید استفاده کرد تا حالت آشفته‌گی ایجاد نشود. در این میان برای سد های طالقان، لتیان و لار نیز شرایط مناسبی را توصیف نمی‌کند. وی معتقد است: کمبود آب با کمبود گاز و برق قابل‌مقایسه نیست، چرا که آب الفیای زندگی است و تصور این‌که آب وجود نداشته باشد دهنشتاک است. زمانی که شرایط فورس مازور و بحرانی می‌شود، به هر نحوی آب باید تأمین شود.

وی با اشاره به این‌که مسئولین اعلام کردند برای جبران کمبود آب چندین ده حلقه چاه در تهران حفر کنیم، تصریح می‌کند: طبیعی است چنین سازوکاری افت آب زیرزمینی را تشدید خواهد کرد و به طبع آن فرونشست زمین بیشتر خواهد شد. البته این برای آینده نیست و در هفته جاری سازمان نقشه‌برداری نقشه جدید فرونشست زمین تهران را تهیه کرده و نشان دادند به طور غیرمنتظره‌ای نرخ فرونشست در جنوب غرب تهران در منطقه ۱۸ از حدود ۲۱ سانتی‌متر که مقدار پیشینه آن است به ۳۱ سانتی‌متر افزایش یافته است. بیت الهی ادامه می‌دهد: باتوجه‌به این‌که در زمستان به سر می‌بریم و هنوز وارد سال جدید نشدیم، این اثرات کم‌آبی برای حال حاضر رخ داده است. واضح است که با کاهش رواناب‌ها و جریان آب‌های سطحی و کم شدن آب سدها تغذیه آبخوان کم، نفوذپذیری آب به زیرزمین نیز کم شده در نتیجه تغذیه سفره آب زیرزمینی کم می‌شود. از طرف دیگر ما باهدف تأمین اضطراری آب نیاز به برداشت بیشتر از همان سفره آبی داریم که در حال کاهش است. انتظار طبیعی، منطقی و کارشناسی این است که توسعه فرونشست هم در ایجاد پهنه‌های فرونشست و تشدید نرخ فرونشست را داشته باشیم. وی با بیان این‌که در شرایط خاص اقدام خاص لازم است، پیشنهاد می‌دهد: سال ۱۴۰۴ را سال آب نام‌گذاری کنند. در واقع این نام به این دلیل است که سال توجه به آب، حل نائزای‌های آب و سال صرفه‌جویی آب باشد. چرا که نه فقط تهران بلکه کل کشور آسیب می‌بیند. در اکثر کلان‌شهرها از جمله اصفهان، مشهد، تبریز و شیراز شرایط به همین منوال است؛ بنابراین توجه به آب امری ضروری است. بیت الهی به دو نکته قابل‌توجه در حوزه آب اشاره کرده و می‌گوید: نزولات جوی که منابع اصلی تغذیه آب هستند، دست ما نیست. به‌طوری‌که افزایش میزان بارندگی و نزولات جوی خارج از کنترل ماست و شرایط اقلیمی نشان می‌دهد وضعیت بهتر از این نخواهد شد. اما حوزه مصرف آب که در دست ماست، باید روی آن مانور دهیم. در سطح جهان و در کشور ما عمده مصرف آب‌های سطحی و زیرزمینی نزدیک به ۹۰ درصد در بخش کشاورزی، ۶ درصد در بخش شرب و ۴ درصد در بخش صنعت است. تمرکز اصلی باید روی راندمان مصرف آب در بخش کشاورزی باشد. طبق گفته مسئولین وزارت کشاورزی در دولت‌های مختلف نزدیک به ۳۰ درصد محصولات ما محصولات پرت هستند که برای این‌ها آب مصرف شده است. شیوه‌های آبیاری هدر ده آب و محصولات با مصرف بالای آب را در کشاورزی داریم. تجربیات موفق که کشورهای مختلف در کنترل فرونشست زمین داشتند، تغییر شیوه کشت‌وکار است. در کشاورزی مدرن در یک هکتار زمین با مصرف یک‌دهم آب مورد نیاز شرایط عادی بین ۱۰ تا ۳۰ برابر افزایش راندمان داشتند. بیت الهی معتقد است اگر برای کمبود اضطراری آب بخواهیم کاری انجام دهیم، حفر چاه‌های بیشتر آب، ضربه بیشتر به محیط‌زیست، توسعه پایدار و ایمنی ساختمان‌ها را در پی خواهد داشت. او پیشنهاد می‌کند بصورت گام به گام و دوره یک یا دو ساله به زمین استراحت دهند و چاه‌های آبیاری کشاورزی با تمهیداتی به آب شرب تبدیل شود و دولت خساراتی را در قبال آن دهد که جبران مافات شود.

رئیس مرکز زلزله‌شناسی و خطرپذیری مرکز تحقیقات وزارت راه، مسکن و شهرسازی در بخش دیگری از گفتگو به تمرکز بیش از حد جمعیت در یازده نقطه از کشور که جمعیتی بیش از یک میلیون نفر در هر کدام از این نقاط ساکن هستند، اشاره کرده و می‌گوید: حدود ۴۰ درصد از جمعیت کشور ما در همین ۱۱ نقطه کلان‌شهرها و اطراف آنها است. این تمرکز جمعیتی نیاز آبی و غذایی فراوان را می‌طلبد. برنامه درازمدت برای توسعه پایدار کشور همگن‌سازی توزیع جمعیت در کشور با مشوق‌های شغلی است چرا که این تمرکز جمعیت به دلایل معیشتی و شغلی اتفاق افتاده است. از نظر بیت الهی در سواحل مکران و چابهار اگر ظرفیت‌های شغلی و زیر ساخت‌های زندگی فراهم شود، نیازی به جابه‌جایی اجباری مردم نیست. خود مردم دنبال درآمد و شغل هستند و این موضوع توزیع جمعیت را همگن‌تر خواهد کرد. تمرکز بیش از حد ظرفیت‌های شغلی در اطراف چند کلان‌شهر موجب تمرکز بیش از حد جمعیت در این نقاط شده است و این تمرکز موجب فشار بر آبخوان‌ها و مصرف آب فراوان شده و جاهایی که تراکم جمعیت است، بیشترین پهنه‌های فرونشست وجود دارد. به گفته بیت الهی از دهه هفتاد که روی موضوع فرونشست کار می‌کند، برنامه ملموس و قابل‌ملاحظه‌ای در زمینه فرونشست وجود نداشته است؛ بنابراین ابراز امیدواری می‌کند که در برنامه‌های سیاست کلان به این موضوع توجه جدی و عملیاتی شود تا اثرات آن را مشاهده کنیم.

پرندگان

مروری بر اتفاقات محیط‌زیستی ایران در سالی که گذشت

طبیعت در گذر ۱۴۰۳

پرونده فعالان محیط‌زیست که برای سال‌ها جامعه محیط‌زیست را درگیر خود کرده بود، در روزهای پایانی فروردین بسته شد

معدن کاوی در سالی که گذشت، مانند سال‌های گذشته با جدیت ادامه داشت و همچنان نگرانی و مخالفت جامعه محلی هم با آن بالا بود

آزادی کارشناسان محیط‌زیست، تغییر مدیران در سازمان محیط‌زیست و منابع‌طبیعی، کسب جایزه‌های جهانی «مارخو» و «استو» و «قهرمان جهانی تالاب» به کارشناسان و انجمن‌های ایران، ممنوعیت شش کارشناس برای ورود به مناطق، ثبت هفتمین سمندر به‌نام ایران، درگذشت استیون کلمنت اندرسون و الن ووسالو، برگزاری انواع و اقسام شب‌های بخارا با موضوع محیط‌زیست، جاده‌کشی در جنگل‌های شمال، کور شدن گره آلودگی هوا در ایران، ناسامانی مدیریت پسماند در شهرهای شمالی، تخریب زاگرس و… گوشه‌ای از اتفاقات سال ۱۴۰۳ در حوزه محیط‌زیست و منابع‌طبیعی هستند. در «پیام ما» کوشیدیم در حد توان و بضاعت مهمترین اتفاقات روز را پوشش دهیم و درعین‌حال، نگاهی هم به سایر موضوعات بیندازیم، از انعکاس دیدگاه‌های نسل جدید کارشناسان حیات‌وحش گرفته تا چالش‌های پیش روی زنان حفاظتگر، یا انتشار خلاصه‌ای از مقالات کارشناسان ایرانی که در مجلات معتبر جهانی منتشر شده‌اند و… واقف هستیم که برخی از موضوعات و وقایع این سال از قلم افتاده‌اند که هرکدام قابلیت تبدیل شدن به یک سوزه گزارش یا مصاحبه را داشتند. آنچه می‌توانست منتشر شود و نشده را به حساب توان محدود ما در مقابل حجم بالای اتفاقات در این حوزه بگذارید. امیدواریم سال آتی همچنان فرصت نوشتن درباره محیط‌زیست ایران را داشته باشیم و بتوانیم سنگی را از پیش پای حفاظت برداریم.

| فروغ فکری | | فاطمه باباخانی |

| روزنامه‌نگار | | روزنامه‌نگار |

فرودین

🔹 **سرانجام، آزادی**

آزاد شدن فعالان محیط‌زیست زندانی پس از شش و نیم سال از زندان. «حجت کرمانی»، وکیل زندانیان محیط‌زیستی ۱۹ فروردین گفت «نیولفر بیانی»، «سپیده کاشانی»، «طاهر قدیریان» و «هومن جوکار» عفو شده‌اند. یک روز پس از این خبر هومن جوکار و نیولفر بیانی از زندان آزاد شدند و روز بعد نیز شاهد آزادی سپیده کاشانی و طاهر قدیریان بودیم. به‌این‌ترتیب، پرونده‌ای که برای سال‌ها جامعه محیط‌زیست را درگیر خود کرده بود، بسته شد.

🔹 **اعتراض به جاده‌کشی در اشترانکوه**
در فروردین‌ماه فعالان محیط‌زیست لرستان، نامه‌ای به «علی سلماچقه»، رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست، نوشتند و در آن خواستار «انسداد جاده غیرقانونی در منطقه حفاظت‌شده اشترانکوه» شدند. ماجرای ساخت جاده به دهه ۸۰ برمی‌گردد و آن زمان گفتند می‌خواهند جاده‌ای برای گذر عشایر باشد، اما گذر زمان نشان داد جاده برای عشایر کاربردی ندارد و می‌خواهند جاده را به دریاچه گهر وصل کنند.

🔹 **اردیبهشت**

🔹 **تغییر بنه سیاسی ایران**

سقوط هلیکوپتر ابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور پیشین، در جنگل‌های ورزقان نهایتاً عرصه سیاسی را در ایران تغییر داد بلکه تحولاتی را هم در سایر حوزه‌ها به‌دنبال داشت. نمونه آنها تغییر دو رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست و منابع‌طبیعی بود.

🔹 **خرداد**

🔹 **ثبت هفتمین سمندر به‌نام ایران**

«پرهام آذرخش»، «لوند محمدعلی‌زادگان» و «علی حبیب‌خدا» به‌نازگی موفق به شناسایی هفتمین سمندر ایران شدند؛ «سمندر تاج‌دار قفقازی!» با پژوهش‌های این سه جوان، ایران که پیش‌تر با شش گونه سمندر شناخته شده بود، ایران‌گونه جدید شناسایی‌شده‌ای دارد که هم راه را برای پایش‌های بیشتر برای پراکتش این گونه در

گذشته هم صحبت از تعطیلی بازار به میان آمده، اما شکار متوقف نشده است و همچنان شکارچیان با روش‌های صید غیرمجاز در حال کشتارند. سازمان محیط‌زیست نیز در دفاع، معتقد بود نباید این اتفاق را کوچک شمرد؛ چون حالا حداقل بازاری رسمی برای خریدوفروش وجود ندارد.

صدور مجوز برای شکار پرندگان آبی‌ر، کنارآبزی و خشک‌زی هم پس از چندسال بار دیگر صادر شد و این هم خبر پرسروصدای حوزه پرندگان در دی‌ماه‌ی بود که گذشت. نگرانی فعالان برای صدور این مجوز اما از چند جهت بود. نخست آنکه جواز شکار باید براساس مطالعات جمعیتی باشد و با وجود آنکه این مطالعات نسبتاً موجود است، اما مجوزهای شکار درحال‌حاضر منطبق با آن نیست و همچنان به سیاق سنتی چنگر، خوتکا و اردک سروسبز در لیست شکار قرار دارند. نکته دیگر و البته نکته اصلی، نبود برخورد قاطع با متخلف است. فعالان می‌گویند مجوز شکار بخش کوچکی از مشکل است، پرندگان با مجوز و بی‌مجاز در تعداد بالا در حال شکارند و بازوی بازرانده‌ای برای مقابله با آن وجود ندارد.

🔹 **آذر**

🔹 **بازگشت یوزها به میاندشت**

اوایل آذرماه و در سرشماری زمستانه حیات‌وحش، پس از شش سال، سه یوز در میاندشت دیده شدند. این اتفاق باعث خوشحالی گسترده‌ای شد؛ چراکه از سال ۹۷ که «یارقلی»، یوز تر میاندشت، در تصادف از دست رفت، تا امسال، خبری از یوزها در میاندشت نبود.

اما پیش‌ازاین سه یوز در میاندشت، خردادماه هم یک توله یوز در قرق «یوزکنام پل ابریشم» دیده شد. یوزی که مادرش را نیافتند و در ادامه مجبور به زنده‌گیری و فرستادنش به سایت توران شدند تا در کنار «ایران» یوز بالغ این سایت آرامش داشته باشد. قرار بر این بود بعد از گذر مدتی و رسیدن به بلوغ، این یوز بازوحش‌سازی و آماده برگشت به طبیعت شود.

🔹 **رئیس سازمان منابع‌طبیعی انتخاب شد**
«علی تیموری»، معاون وزیر و رئیس سازمان منابع‌طبیعی و آب‌خیزداری کشور، در بهمن‌ماه ۱۴۰۳ به این سمت منصوب شد.

🔹 **دی**

🔹 **مرگ عاشق درناها**

الن ووسالو، پژوهشگر فنلاندی برجسته و جانورشناس سرشناس که به‌دلیل بیش از پنج دهه فعالیت پژوهشی در زمینه پرندگان مهاجر، به‌ویژه درناهای سیبری، در استان مازندران ایران، به «مادر درنا‌ی سیبری» شهرت یافته بود، در سن ۹۵سالگی درگذشت. او نه‌تنها یک پژوهشگر برجسته، بلکه یک فعال محیط‌زیست و روزنامه‌نگار نیز بود. ووسالو دانش‌آموخته مقطع کارشناسی جانورشناسی از دانشگاه یوسی. ال.ای (UCLA) آمریکا و دارای مدرک کارشناسی‌ارشد روزنامه‌نگاری بود. او پس از ازدواج با همسر ایرانی خود، حدود پنج دهه پیش به ایران سفر کرد و در استان مازندران ساکن شد تا به مطالعه و حفاظت از درناهای سیبری بپردازد. او ابتدا در فریدونکنار، سپس بابلسر و درنهایت در شهر رویان اقامت گزید و در طول این سال‌ها، ارتباط عمیق و پایداری با جوامع محلی برقرار کرد.

🔹 **استیون کلمنت اندرسون درگذشت**

«استیون کلمنت اندرسون» هفتم سپتامبر ۱۹۳۶ میلادی در آمریکا به دنیا آمد، در ۲۲سالگی و در زمان دانشجویی سفری

۹ماهه به کشورمان داشت. این سفر او را به خزندگان ایران و سایر کشورهای غرب آسیا علاقه‌مند کرد و باعث شد پایان‌نامه ارشد و دکترای خود را در همین رابطه بنویسد. پایان تحصیلات تکمیلی برای اندرسون به‌منزله روزنامه‌های ایران منتشر نشد. با وجود اینکه اندرسون سال ۱۳۵۳ به‌عنوان محقق مهمان به سازمان حفاظت محیط‌زیست دعوت و به کمک او مجموعه خزندگان و دوزیستان موزه تاریخ طبیعی تهران ایجاد شده بود، این سازمان هم در برابر خبر مرگ او سکوت کرد.

🔹 **تلخکامی پرندگان**

آبان‌ماه با خبر تعطیلی بازار خریدوفروش پرندگان در فریدونکنار به پایان رسید. اما این خبر برای فعالان حوزه و محلی‌ها همراه با بیم و امید بود. آنها می‌گفتند در سال‌های

و ارتقای آگاهی عمومی در زمینه تالاب‌ها اعطا شده است. مراسم رسمی اهدای جایزه او در افتتاحیه کنفرانس COP۱۵ در جولای ۲۰۲۵ (مرداد ۱۴۰۴) در آبشار ویکتوریا در کشور زیمبابوه برگزار خواهد شد.

🔹 **اسفند:**

🔹 **جاده‌کشی در گلبران**

جاده‌کشی در مناطق حفاظت‌شده و اراضی جنگلی یکی دیگر از مشکلات سالی بود که گذشت. این جاده‌کشی‌ها البته در سال‌های گذشته هم در استان‌های مختلف صدای بسیاری از فعالان و محلی‌ها را درآورد بود، اما در سال ۱۴۰۳ جاده‌کشی در اراضی جنگلی گلبران بار دیگر محل مناقشه شد. این جاده‌کشی که از سال‌های قبل به‌پهانه معدن‌کاوی و کشیدن لوله گاز آغاز شده بود، امسال هم ادامه یافت و در اسفندماه به‌پهانه رانش زمین تلاش برای ساخت جاده جدید آغاز شد. فعالان منطقه اما معتقدند این جاده‌کشی‌ها اراضی جنگلی بسیاری را نابود و زمین‌های گسترده‌ای را آماج دست‌اندازی برای ساخت‌وساز کرده است.

🔹 **رویدادهای سریالی ۱۴۰۳**

🔹 **روق شب‌های محیط‌زیستی بخارا**

در سال ۱۴۰۳ مجموعه‌ای از شب‌های بخارا با محوریت محیط‌زیست و با همکاری فصلنامه صنوبر برگزار و با استقبال گسترده‌ای از سوی کارشناسان و فعالان این حوزه مواجه شد. شب‌های «مرگان احمدیه»، «بوم‌سازگان زاگرس»، «بیابان لوت»، «جنگل‌های هیرکانی»، «پروانه‌های ایران»، «یوز آسیایی»، «مجید مخدوم فرخنده»، «تنوع زیستی تهران»، «مستند محیط‌زیست»، «عبدالحسین وهاب‌زاده»، «پارک ملی گلستان» در کنار بازخوانی و مرور دو کتاب «یوز، نیش، گاز: حشرات به چه درد می‌خورند؟» و «اقتصاد سیاسی نجات سیاره گفت‌وگوی انتقادی نوأم جامسکی و رابرت پالین» در دوشنبه‌ها و سه‌شنبه‌های بخارا در این سال برگزار شدند.

🔹 **هوا‌ی ایران آورده ماند**

آلودگی هوا گرچه موضوع تازه‌ای در ایران نیست، منتها آزان‌رو که این مقوله تأثیر زیادی بر سلامت مردم دارد، لازم است همچنان به آن پرداخته شود. در سال ۱۴۰۳ گرچه امیدواری‌هایی درباره نسوزاندن مازوت به‌وجود آمد و این امر می‌توانست یکی از دستاوردهای مهم دولت پزشکیان باشد، اما درنهایت بار دیگر شاهد آلودگی گسترده و از شهرهای مختلف بودیم. دلیل این موضوع هم از سوی مسئولان ناترازی گسترده در حوزه انرژی عنوان شد.

🔹 **تخریب دامنه‌دار زاگرس**

تخریب زاگرس مشابه سال‌های قبل اتفاق افتاد، یکی از نمونه‌های آن در منطقه دشمن‌زیاری فارس بود. فعالان محیط‌زیست از قطع ۳۰۰ درخت بلوط در این منطقه خبر دادند، عددی که اداره‌کل منابع‌طبیعی استان فارس آن را نادرست دانست و از قطع ۳۰ درخت خبر داد. برای صحت موضوع، رئیس سازمان منابع‌طبیعی دستور داد در این زمینه هیئتی به استان فارس اعزام شود. بااین‌حال، تا پایان سال ۱۴۰۳ همچنان خبری از این هیئت و عدد درست درختان قطع‌شده نداریم.

🔹 **برداشت درختان شکسته و افتاده**

دستورالعمل برداشت درختان شکسته و افتاده یکی از چالش‌برانگیزترین موضوعات حوزه منابع‌طبیعی در سال ۱۴۰۳ بود که درنهایت با دستور «علی تیموری»، رئیس سازمان منابع‌طبیعی و آب‌خیزداری، متوقف شد. این استنادار‌دسازی چارچوب‌های اجرایی آن در دانشکده انجام شد. در نوبت اول چهار مرال رهاسازی شدند. برای نوبت‌های بعدی نیز قرار است این فعالیت با آزادسازی تعداد بیشتری مرال در طبیعت بکر منطقه حفاظت‌شده البرز مرکزی که جنگل آموزشی دانشکده نیز در آن واقع شده است، انجام شود تا به ترمیم و احیای جمعیت ازدست‌رفته حیات‌وحش در منطقه کمک کنند.

🔹 **ایمان ابراهیمی قهرمان جوان تالاب‌های جهان**

«ایمان ابراهیمی»، مدیرعامل و بنیانگذار شصت‌وپهارمین نشست کمیته دائمی کنوانسیون آرسر که از ۲۰ تا ۲۴ ژانویه ۲۰۲۵ در گلاند، سوئیس برگزار شد، به‌عنوان برنده جایزه «قهرمان جوان تالاب‌های جهان» معرفی شد. این جایزه معتبر به پاس یک دهه فعالیت او در حفاظت از پرندگان تالاب‌ها

| سال بیستم | شماره پیاپی ۳۰۹۰ | دوشنبه ۲۷ اسفند ۱۴۰۳ |

دی‌ماه هم در دهته گمرکان، روستایی از توابع بخش مرکزی شهرستان عنبرآباد و از توابع جنوب و مرکز رشته‌کوه جبالبارز استان کرمان چالشی جدی میان اکتشاف معادن جدید با محلی‌ها پیش آمد. محلی‌ها می‌گفتند زمین‌هایی که به نامشان بوده، به‌عنوان زمین منابع‌طبیعی از آنها گرفته شده و به‌جای حفاظت، منابع‌طبیعی مجوز اکتشاف و بهره‌برداری از منابع را داده است. معادن کرمان در شش‌ماه نخست سال هم خیرساز بودند. اوایل سال خبر از واگذاری بخشی از جنگل‌های منطقه ارزوییپه آمد. درحالی‌که محدوده‌ای به وسعت ۳۶۰ کیلومترمربع به‌عنوان ذخیره‌گاه ژنتیکی درخت ارس به ثبت رسیده است و اجازه معدن‌کاوی در آنجا نبود. همین هم باعث شد عشایر بخش صوغان، در اردیبهشت‌ماه نامه‌ای به بازرسی منابع طبیعی و آب‌خیزداری استان کرمان بنویسند، اما به‌رغم نامه‌نگاری با بازرسی منابع طبیعی و راه‌اندازی کارزار پاسخی نگرفتند.

معدن‌کاوی در یال‌های مختلف کوه باستانی ریوند که مشرف به برکه‌های مقدس در نیشابور هستند، صدای اهالی روستاهای زرنذیه و اندراب را در تیرماه درآورد، آنها به برکه‌های مقدس و قدیمی منطقه می‌گویند «دریای عزیز» و نگرانی از فعالیت معدن گچ در این منطقه حالا نگرانی از تخریب تاریخ این منطقه را به‌دنبال دارد.

اردیبهشت‌ماه هم اتفاق تلخ دیگری در تقابل میان معدن‌کاوان و محیط‌زیست رخ داد. مجوز اکتشاف و بهره‌برداری از «معدن سرب و روی آلبلاغ» در اسفراین و دو معدن در سرخ‌آباد و انگوران زنجان که همگی در مناطق حفاظت‌شده قرار دارند، توسط شورای‌عالی حفاظت محیط‌زیست و با حضور رئیس‌جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست صادر شد. این مجوز در حالی داده شد که برخی از اعضای این شورا مانند «مجید مخدوم» و «نغمه میرقعی دینان» در آن جلسه حضور نداشتند.

🔹 **گردشگری بی‌ضابطه**

در سالی که گذشت چند طرح گردشگری پرماناقشه از سال‌های قبل، همچنان مشکل‌آفرین شدند. گردشگری در منطقه حفاظت‌شده «گنو» در شمال غربی شهر بندرعباس نگرانی‌های بسیاری را در شهریور ماه ایجاد کرد. در این منطقه نخستین تور گردشگری سینما کمپ به راه افتاد و سروصدای ایجادشده در منطقه حفاظت‌شده نگرانی گسترده‌ای برای تخریب منطقه و از بین رفتن حیات گیاهی و جانوری ایجاد کرد.

نگرانی از گردشگری بی‌ضابطه در تالاب میانکاله در آبان‌ماه درحالی تشدید شد که تورهایی با جمعیت بالا به این منطقه آمدند. با گذشت ۱۷سال از تهیه «طرح دهکده گردشگری اسفرجان»، اعتراضات محلی در این منطقه همچنان ادامه یافت. در آذرماه محلی‌ها با نوشتن نامه‌ای اعتراضی گفتند علاوهبر زمین‌خواری، کوه‌خواری، مصادره تنها پارک عمومی منطقه، برق‌زدی هم به لیست تخلفات اضافه شده و این درحالی‌است که سال ۱۴۰۰ رئیس اداره منابع‌طبیعی و آب‌خیزداری شهرضا نامه‌ای به داستانی نوشته و خواهان برخورد با صاحب این مجموعه به‌دلیل تعرض به زمین‌های ملی شده بود، اما اتفاقی نیفتاد.

یکی دیگر از طرح‌های گردشگری پرمشکل، «طرح گردشگری تنگه کتاب» در منطقه حفاظت‌شده خاییز در مرز استان‌های کهگیلویه‌بویراحمد و خوزستان بود. طرح روی گسل فعال زلزله قرار دارد، برخلاف ضوابط طرح‌های اکولاژ و اقامتگاه‌های بومگردی، بتن‌ریزی گسترده و آرماتوربندی در سایت پروژه انجام گرفته، ده‌ها گونه مهاجم و غیربومی در سایت پروژه کاشته شده و کانال‌کشی‌ها با سازه‌های بتنی و غیرهمگون با سیستم منطقه انجام گرفته است. مسئولان محیط‌زیست اما در بهمن‌ماه بعد از انتشار گزارش قرار گرفتن طرح روی گسل، به ما گفتند «منتظر گزارش از منطقه کارشناسان محیط‌زیست به‌همراه داشت، آنها می‌گفتند زمانی که شش نفر بدون دلیل مشخص اجازه فعالیت را از دست داده‌اند، چرا این اتفاق برای جمع دیگری نیفتد؟ این کارشناسان خواهان ورود رئیس‌جمهور به این موضوع هستند و انتظار دارند این مشکل برطرف شود.

🔹 **نامه ممنوعیت برای ورود به مناطق**

در سال ۱۴۰۳ نامه‌ای به ادارات کل محیط‌زیست زده شد که ورود شش حفاظتگر به مناطق چهارگانه را ممنوع می‌کرد. این نامه واکنش زیادی را در جامعه کارشناسان محیط‌زیست به‌همراه داشت، آنها می‌گفتند زمانی که شش نفر بدون دلیل مشخص اجازه فعالیت را از دست داده‌اند، چرا این اتفاق برای جمع دیگری نیفتد؟ این کارشناسان خواهان ورود رئیس‌جمهور به این موضوع هستند و انتظار دارند این مشکل برطرف شود.

درکاپ ۲۹ توافق شد سالانه ۳۰۰ میلیارد دلار تا سال ۲۰۳۵ برای مقابله با تغییرات اقلیمی به کشورهای فقیر اختصاص یابد

کاپ ۳۰، فرصتی برای تغییر

رئیس اندیشکده حکمرانی هوشمند: کشور ما جزو ۹ کشور بسیار آسیب‌پذیر جهان در حوزه تغییراقلیم است، اما سهم بسیار ناچیزی از کمک‌های مالی کنوانسیون تغییراقلیم دریافت کرده

چ

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

عکس نوشت

عکاس: مهدی خضریان - ایسنا

با نزدیک شدن به نوروز، بازار همدان رنگ‌بوی تازه‌ای به خود گرفته و شلوغ‌ترین روزهای خود را سپری می‌کند.

مستند

دیپلم افتخار جشنواره فیلم
 تصویر برای مستند «آب‌بندان»

مستند «آب‌بندان» دیپلم افتخار بیست‌ویکمین جشنواره فیلم تصویر در بخش مستند را که امسال با عنوان جایزه عباس کیارستمی برگزار شد، کسب کرد. به گزارش ایرنا، این اثر که با تهیه‌کنندگی و کارگردانی «رضا اکبری‌ان گالکلابی» تهیه شده، به موضوع آب‌بندان‌ها به‌عنوان یکی از سازه‌های مهم تأمین آب مورد نیاز کشاورزی در استان‌های شمالی کشور و نقش و اهمیت این سازه‌های آبی در محیط‌زیست می‌پردازد و روایتی از کم‌توجهی به آب‌بندان‌ها و پیامدهای این کم‌توجهی را ارائه می‌کند.

ادبیات

اعلام تعطیلات نوروزی
 کتابخانه ملی

برنامه تعطیلات نوروزی کتابخانه ملی اعلام شد. به گزارش ایسنا، تمامی تالارهای عمومی و تخصصی این مجموعه در روزهای ۳۰ اسفند ۱۴۰۳ و همچنین ۱ و ۲ فروردین ۱۴۰۴ تعطیل خواهند بود. از تاریخ ۳ تا ۱۳ فروردین، این تالارها به‌صورت پیوسته و در دو نوبت کاری، از ساعت ۸ صبح تا ۱۸ و در شیفت شب از ساعت ۱۸ تا ۲۴، آماده ارائه خدمات به پژوهشگران و مراجعه‌کنندگان هستند. همچنین در روز عید سعید فطر (۱۱ فروردین)، ساعت کار تالارهای مطالعه با تأخیر و از ساعت ۱۰ صبح آغاز می‌شود.

یادداشت

چگونه سالی؟

ستاره حجتی | روزنامه‌نگار

دیگر آب ندارند. تشدید ناترازی برق اما بیشتر از پیش‌بینی‌ها بود. بخش قابل‌توجهی از سال به خاموشی گذشت. نه پاییز سردی را از سر گذرانیدیم، نه زمستان سردی را. اما انگار همه خاطره زمستان‌های تا همین چند سال قبل را فراموش کرده، همه ماجرای ناترازی را به گردن سرمایه‌ی که اصلاً نیامده است، می‌انداختند. شلختگی سیستم اطلاع‌رسانی دولت هم بر سردرگمی میان داده‌های ناقص و گاه متناقضی که به‌ویژه از دو دستگاه وزارت نفت و نیرو منتشر می‌شد هم «ما را در این دایره سرگردان‌تر» می‌کرد. پاسخ‌های ناقص و ناکافی سخنگوی دولت و البته جانب‌داری عیان دولت از وزارت نفت هم مزید بر علت آشفتگی خبری در این حوزه بود. بااین‌حال، گاه خبرها را هر طور که منتشر می‌کردند، در عیان شدن حقیقتشان هیچ تغییری ایجاد نمی‌شود. حقیقت ماجرا از این قرار است: «سراسر ایران در رهه بخش‌های خانگی، صنعت و کشاورزی، در سه‌دست‌مدیریت بخش انرژی کشور، طی چهار دهه، دچار خسران شدید شدند. خسارتی که در اعداد و ارقام اعلامی قابل‌سنجش نیست. وزارت نیرو و شرکت توانیر به‌عنوان تأمین‌کننده برق و وزارت نفت به‌عنوان تأمین‌کننده سوخت، سازمان حفاظت محیط‌زیست به‌عنوان متولی و ناظر بر جلوگیری از آلودگی هوا و وزارت بهداشت که شاید دقیق‌ترین آمار

از خسارت انسانی ناشی از قطع برق و سوخت مازوت در کشور در اختیار دارد، هیچ‌وقت نخواهند فهمید چند دستگاه اسپرین‌ساز خانگی در زمان قطعی‌های برق از کار افتادند، یا چند تشک موج ویژه سالمندان و معلولان از حرکت ایستاده‌اند، چند کودک با مشکلات تنفسی روبه‌رو شده‌اند، چند بیخال و وسیله برقی در خانه‌هایی محقر و بدون محافظ سوخته‌اند، چه میزان موادغذایی فاسد شده، چند کسب‌وکار کوچک اینترنتی به‌دلیل قطع اینترنت ناشی از نبود برق ضرر کرده‌اند و چه بلاهایی بر سر مردم آمده که هیچ جایی در حساب و کتاب آنها ندارد. همان‌طور که وزارت صمت هرگز نخواهد فهمید چند کسب‌وکار خرد زیان دیده‌اند و چقدر ناگزیر به تعطیلی شده‌اند، همان‌طور که وزارت آموزش‌وپرورش هرگز آماري از این نخواهد داشت که چگونه تعطیلی‌ها و غیرحضوری کردن مکرر مدارس بر میزان یادگیری درس یا مهارت‌های جمعی دانش‌آموزان تأثیر خواهد گذاشت.» در بولتن‌های وزارت صمت، خسارت صنایع بزرگ محاسبه می‌شود و آمارهایی از مرگ‌ومیر که دیگر نمی‌توان آنها را با سوخت مازوت مرتبط دانست، مابقی ماجرا همه نادیدنی و انکارشدنی است. آخر سال است و فکر می‌کنم سال آینده با افزایش ناترازی برق و آب، سال پرخبری در نظام است. نوروز را پاس می‌دارم شاید این‌بار نه برای آمدن بهار، بل فقط برای استراحت دادن به ذهن بسیار بسیار خسته و شلوغم.

یادداشت

چرا برنامه‌های مدیریت شهری در مواجهه با دستفروشان، شکست‌خورده است؟
 پیاده‌راه‌های شلوغ، قوانین ساکت

نازین اخبار | روزنامه‌نگار

مقاومت در برابر انحصار فضاهای شهری توسط گروه‌های دارای قدرت اقتصادی هستند. همچنین، «نظر «میشل فوکو» در نظریه قدرت و انطباق، شهرها به‌عنوان فضاهایی برای اعمال قدرت و نظارت عمل می‌کنند. سیاست‌های سختگیرانه در قبال دستفروشان نشان‌دهنده تلاش حکومت‌ها برای کنترل و نظم‌بخشی به فضاهای شهری است. بااین‌حال، مقاومت دستفروشان می‌تواند به‌عنوان شکلی از مبارزه علیه این نظام‌های قدرت تعبیر شود. همچنین، «میشل دوسرتو» در نظریه «عمل روزمره» خود نشان می‌دهد مردم، جمله دستفروشان، با اتخاذ تاکتیک‌هایی خلاقانه در برابر مقررات رسمی مقاومت می‌کنند و از فضاهای شهری به شیوه‌های متفاوت از آنچه برنامه‌ریزان شهری انتظار دارند، استفاده می‌کنند. در این بین، سازمان جهانی کار (ILO) به‌عنوان یکی از نهادهای بین‌المللی مدافع حقوق کارگران، رویکردی حمایتی و ساختاری برای حل این مسئله ارائه می‌دهد. این سازمان به رسمیت شناختن دستفروشان به‌عنوان بخشی از اقتصاد غیررسمی را پیشنهاد می‌دهد. این سازمان با این باور است که سیاست‌های سرکوب‌گرانه علیه آنان نفعی ندارد و مشکل را حل نمی‌کند، بلکه منجر به افزایش نابرابری اجتماعی می‌شود. این سازمان پیشنهاد می‌کند دولت‌ها باید به‌جای حذف این قشر، آنان را در سیستم اقتصادی شهری و ادغام کنند. به‌عنوان مثال، در هند تصویب قانون «حمایت از دستفروشان خیابانی» سبب شد آنها در برنامه‌ریزی شهری مشارکت داشته باشند و از حق کار در فضاهای مشخص‌شده برخوردار شوند. سازمان جهانی کار تأکید دارد دستفروشان به‌دلیل فقدان رسمیت شغلی خود، اغلب در معرض تبعیض و سرکوب دولتی قرار دارند. به همین دلیل، ILO بر لزوم برخورداری این کارگران از حقوق اساسی همچون ایجاد اتحادیه، حق کار در شرایط ایمن و دسترسی به بیمه‌های اجتماعی تأکید می‌کند. نمونه‌ای از این سیاست در آفریقای جنوبی اجرا شده، جایی که دولت با رسمیت شناختن اتحادیه‌های دستفروشان، به آنها اجازه داده است در تصمیم‌گیری‌های شهری مشارکت کنند. یکی از

توصیه‌های کلیدی ILO، برنامه‌های رسمی‌سازی مشاغل غیررسمی شامل ایجاد مکان‌های ویژه برای بازارهای محلی، ارائه مجوزهای رسمی، کاهش هزینه‌های ثبت‌نام، و اعطای وام‌های کوچک برای توسعه کسب‌وکار می‌شود. در تایلند چنین برنامه‌هایی با موفقیت اجرا شده‌اند و باعث افزایش امنیت شغلی و بهبود وضعیت اقتصادی دستفروشان شده‌اند. در کشورهای پیشرفته هم سیاست‌های مدیریت دستفروشی به‌جای سرکوب، بر ادغام اقتصادی و اجتماعی این گروه متمرکز است. در نیویورک، سیستم صدور مجوز برای فروشندگان خیابانی به آنها اجازه می‌دهد به‌طور قانونی در مناطق مشخص فعالیت کنند. در لندن شهرداری بازارهای خیابانی را ساماندهی کرده و در ارائه تسهیلات به دستفروشان، آنها را به بخشی از اقتصاد محلی تبدیل کرده است. در پاریس نیز برنامه‌هایی برای تخصصی فضاهای خاص به فروشندگان خیابانی اجرا شده که باعث کاهش تنش‌های شهری و افزایش رفاه اجتماعی شده است. توصیه سازمان جهانی کار این است که دستفروشان باید در فضاهای شهری تصمیم‌گیری شهری مشارکت داشته باشند. این سازمان بر اهمیت همکاری میان شهرداری‌ها، صاحبان کسب‌وکار و دستفروشان برای رسیدن به یک راحل پایدار تأکید دارد. برخی شهرهای برزیل نمونه موفق در این زمینه هستند؛ چراکه با ایجاد کانال‌های گفت‌وگو، دستفروشان را در جلسات مدیریت شهری مشارکت داده‌اند. در ایران اما از آنجا که سیاست‌های رسمی عمدتاً بر برخورداری قهری و حذف دستفروشان از فضاهای شهری متمرکز است، برنامه‌های مدیریت شهری در مواجهه با دستفروشان غالباً از پیش شکست‌خورده هستند. این درحالی‌است که تجربه کشورهای دیگر نشان داده است ادغام دستفروشان در فضاهای شهری و ارائه حمایت‌های قانونی، می‌تواند به کاهش تعارضات اجتماعی، افزایش امنیت شغلی، و بهبود وضعیت اقتصادی این قشر کمک کند. چنانچه ایران خواهد در سیاست‌های پیشنهادی ILO بهره‌برداری کند، نیاز است از یک رویکرد تئوریک به سمت یک سیاست حمایتی و تنظیم‌گری عادلانه حرکت کند. اتخاذ سیاست‌هایی بر مبنای توصیه‌های ILO می‌تواند به ایجاد یک مدل مدیریت شهری پایدار و عادلانه کمک کند که هم منافع شهروندان و هم حقوق دستفروشان را در نظر بگیرد.

دیدگاه

نمایشنامه ندبه؛ تعزیه ملی با رویکرد توسعه اجتماعی

محسن کیزموش | منتقد سینما

تمرین کرد، اما ندبه هیچ‌گاه روی صحنه نرفت! بیضایی در این نمایش، با ظرافت و ژرفاندیشی، اوضاع و احوال مختلف جامعه آن دوران را به تصویر می‌کشد و به نقد و بررسی آنها می‌پردازد. این اثر که تمامی عناصر نمایشی در آن درخشان ظاهر شده، یک تعزیه ملی است که توسط زنان اجرا می‌شود. این یک اتفاق هوشمندانه بود؛ زیرا در این دوره از تاریخ، ایران میزبان لحظه تاریخی‌ای همچون بی‌بی مریم بختیاری و یا بی‌بی خاتم استرآبادی بوده که همین سبب شد نویسنده، نقش اول نمایش را به یک زن جوان اختصاص بدهد. این نمایشنامه یک مانیفست ادبی است که حساس‌ترین لحظه تاریخی در ایران «مشروطه» را با ادبیتی کم‌ظنیر به خواننده تقدیم کرده تا جریان مشاهده‌گری، روشن‌بینی و تفکر به جهت توسعه جامعه را لمس کند. بهرام بیضایی در این نمایش، قلم را به گونه‌ای چرخانده که می‌توان از آن یک تاریخ‌نگاری اجتماعی را برداشت کرد. او با استفاده از این

مفاهیم، روایتی رسمی و تک‌بعدی از تاریخ را به چالش کشیده و به ارائه تصویری جامع‌تر و چندجانبه از گذشته پرداخته است. علاوه‌براین، بیضایی با استفاده از عناصر دراماتیک، روایت تاریخی خود را به‌گونه‌ای جذاب و تأثیرگذار به مخاطب ارائه می‌کند. او از شخصیت‌های پیچیده، دیالوگ‌های ظریف و فضاسازی‌های خلاقانه استفاده کرده تا مخاطب را درگیر داستان کند و او را به تأمل در مفاهیم مطرح‌شده در نمایش وادارد. یک نکته فلسفی دیگر در این اثر قابل‌مشاهده است؛ بیضایی، ندبه را با نگاه هرمنوتیک نوشته و هر خواننده می‌تواند پاتوجهی تجربیات و پیش‌فرض‌های خود، تفسیری منحصر‌بفرد از این نمایش ارائه دهد. نکته مهم این است که هیچ تفسیری از نمایش ندبه مطلق و نهایی نیست. هر تفسیری می‌تواند در درک عمیق‌تر جامعه ایران در عصر مشروطه و ارزش‌های نهفته در این اثر ماندگار یاری رساند. اما یک سؤال اساسی که ذهن مخاطب را هرگز رها نخواهد کرد؛ اگر مشروطیت به انجام رسیده بود، امروز شرایط توسعه پایدار در ایران به کجا رسیده بود؟

نوبت اول

آگهی مناقصه عمومی

اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای جنوب استان کرمان در نظر دارد مناقصه ها عمومی ذیل را از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت برگزار نماید. کلیه مراحل برگزاری مناقصه از دریافت اسناد مناقصه تا ارائه پیشنهاد مناقصه گران و بازگشایی پاکت ها از طریق درگاه سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) به آدرس www.setad.ir انجام خواهد شد.

شماره فراخوان (شماره مناقصه)	عنوان پروژه	مبلغ برآورد (ریال)	فهرست‌بهاء	مبلغ تضمین
۲۰۰۳۰۰۲۸۰۰۰۱۹ (۱۴۰۳/۴۶/الف/۵۴)	احداث رصم های ورودی و خروجی مجتمع خدمات رفاهی کامبیز دانشی (تجدید)	۱۸,۶۰۱,۲۰۲,۸۶۶		۹۳۰,۶۰,۱۴۴
۲۰۰۳۰۰۲۸۰۰۰۱۱۰ (۱۴۰۳/۴۶/الف/۶۲)	اجرای آسفالت قسمتی از تعریض محور جیرفت- بلوک - فرایاب (تجدید)	۱۲۳,۶۳۸,۹۴۹,۰۰۱	راهداری ۱۴۰۳	۶,۱۸۱,۹۴۷,۴۵۰
۲۰۰۳۰۰۲۸۰۰۰۱۱۱ (۱۴۰۳/۴۶/الف/۷۷)	تهیه‌نصب تصفیرات‌نورد و صافکاری حفاظ فلزی گازدریل دو موج و سه موج در محوهای حوزه استحفاظی جنوب استان کرمان	۹۸,۳۲۴,۹۲۸,۰۰۰		۴,۹۱۹,۲۴۶,۴۰۰
۲۰۰۳۰۰۲۸۰۰۰۱۱۲ (۱۴۰۳/۴۶/الف/۵۵)	ایمن سازی و اصلاح نقاط حادثه‌خیز (جمع آوری و احداث مجدد شبکه برق فشار ضعیف و متوسط معارض در سطح راه های جنوب استان کرمان) (تجدید)	۳۳,۳۱۱,۹۵۷,۰۰۶	فهرست بهای راهداری - توزیع نیروی الکتریکی (برق) ۱۴۰۳	۱,۱۶۵,۵۹۷,۸۵۱
۲۰۰۳۰۰۲۸۰۰۰۱۱۳ (۱۴۰۳/۴۶/الف/۶۶)	اجرای آسفالت محورهای طویان باقرآباد (علی آبادکنده‌یابغ ابراهیم، عباس آباد آشین، کنارویه، گور و ده دیوان) (تجدید)	۱۷۶,۵۲۰,۶۷۳,۳۱۶	تجمع شده راه راه آهن و باند فرودگاه سال ۱۴۰۳	۸,۸۲۶,۰۳۳,۶۶۶

متقاضیان شرکت در فراخوان در صورت عدم عضویت در سامانه نسبت به ثبت نام و دریافت گواهی امضای الکترونیکی (به صورت برقی) برای کلیه صاحبان امضای مجاز و مهر سازمان برای یک نوبت برار مدت پیش بینی شده قابل تمدید می‌باشد.
 تاریخ انتشار مناقصه در سامانه تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۲۸ می‌باشد.
 مهلت زمانی دریافت اسناد مناقصه از ساعت ۱۴:۰۰ روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۳/۰۷/۰۶
 مهلت زمانی ارائه پیشنهاد: تا ساعت ۱۴:۰۰ روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۳/۰۷/۰۶
 زمان بازگشایی پاکت ها: ساعت ۰۸:۰۰ روز شنبه مورخ ۱۴۰۳/۰۷/۰۱